

O B S A H

ÚVOD	5	
PRVNÍ DÍL		
TECHNOLOGIE MATERIÁLŮ,		
NÁSTROJŮ A STROJŮ	13	
Hlavní vlastnosti materiálů	14	
Železo a ocel	17	
Plechy	17	
Plechy obchodní jakosti z SM oceli	19	
Jakostní plechy z SM oceli	19	
Ocelové plechy předepsané pevnosti a plechy na pily	19	
Pl chy pozinkované za horka	20	
Plechy pocinované za horka	20	
Lakováný plech	20	
Plechy zvlášť upravené	20	
Některé speciální druhy plechu	21	
Zinek	22	
Použití	22	
Zinkové plechy	23	
Cín	23	
Použití	24	
Výrobní rozměry plechů	24	
Olovo	24	
Použití	24	
Výrobní rozměry plechů	25	
Měd	25	
Vlastnosti mědi	26	
Použití mědi	26	
Měděné plechy	27	
Slitin těžkých kovů	27	
Mosaz	28	
Použití	28	
Mosazný plech	28	
Výrobní rozměry plechů a pásů z mosazi	29	
Tombak	29	
Niklová mosaz	30	
Bronz	30	
Červený kov	30	
Pájky	30	
Měkké pájky	31	
Tvrdé pájky	31	
Stříbrné pájky	32	
Váhy plechů a pásků (železo, zinek, měd mosaz, hliník, dural, elektron — (tabulka)	33	
Lehké kovy	34	
Hliník a jeho slitiny	34	
Přehled vlastností hliníku a jeho sltin (tabulka)	35	
Mechanické a fysikální vlastnosti tváření hliníkových sltin	38	
Mechanické hodnoty plechů a pásů z hliníkových sltin (tabulka)	39	
Hodnoty pro tepelné zpracování hliníkových sltin (tabulka)	39	
Kontrola teplot hliníku a hliníkových sltin bez zvláštních přístrojů (tabulka)	40	
Rozměry polotovarů z hliníku a jeho sltin (dodávkové možnosti) — tabulka	41	
Konstrukční vlastnosti hliníku a jeho sltin	42	
Magnalium	43	
Silumin	43	
Hořčík a jeho slitiny	44	
Hořčík	44	
Slitiny hořčíku (elektron)	44	
Novodur	44	
Vlastnosti	45	
Fysikální vlastnosti novoduru	45	
Chemická odolnost novoduru	45	
Použití	47	
Zpracování	47	
Tváření (formování) novoduru	48	
Spojování novoduru	49	
Výrobní program novoduru	49	
Trubky z novoduru (tabulka)	50	
Tyče z novoduru (tabulka)	51	
Desky a bloky z novoduru (tabulka)	51	
Svařovací drát novodur (tabulka)	52	
Spojování polotovaru z těžkých kovů	52	
1. Spojování mechanické	53	
a) Spojování přeřybem	53	
b) Spojování šrouby	53	
c) Spojování nýtováním	53	
2. Tepelné a jiné spojování díleů z těžkých kovů	57	
a) Svařování tlakem	57	
aa) Svařování v ohni	57	

ab) Svařování vodním ply-		Pomědění	85
nem	57	Pomasazování	85
ac) Svařování thermitem .	57	Niklování	85
ad) Svařování odporové .	57	Chromování	86
b) Svařování tavné	57	Kadmiování	86
ba) Svařování plamenem .	57	Kobaltování	86
Tabulka svařovacích		Stříbrnění	76
nástavků	58	Zlacení	87
Tehnika svařování .	59	Postřikování kovem	87
bb) Svařování elektrickým		Chemické barvení kovů	88
obloukem	60	Barvení cínu	88
Svařování elektrodou		Barvení míst spájených cí-	
uhlíkovou	60	nem	89
Svařování elektrickým		Barvení zinku	89
obloukem kovovou		Barvení mědi	90
elektrodou	61	Barvení mosazi	90
Kovové elektrody .	64	Barvení železa a oceli . .	90
Různé způsoby svařo-		Patinování	92
vání kovovou elektro-		Bronzování	99
dou	64	Smaltování	94
Příprava materiálu ke		Nátěry a lakování	34
svařování	65	Spojování polotovarů z hliníku	
bc) Svařování podle paten-	65	a jeho slitin	94
tu Union-melt (Ellira) .		Spojování přehybem	95
bd) Svařování atomické		Spojování šrouby	95
(arcatom)	65	Spojování nýtováním	95
c) Spojování spájením .	66	Rézměry nýtů s půlkulovou hla-	
Spájení měkkými pájkami	66	vou (tabulka)	98
Pájedla	67	Dovolené namáhání nýtů z leh-	
Úprava hrotu pájedla .	68	kých kovů ve střihu (tabulka) .	99
Provádění spojů	68	Provádění nýtovaných spojení .	100
Pocínování povrchu po		Chyby při nýtování	101
spájení	69	Svařování hliníku a jeho slitin	
Spájení tvrdými pájkami .	70	plamenem	102
Broušení a leštění výrobků		Svařovací tyčinky a tavidla	
z těžkých kovů	71	(prášky)	102
Stroje na broušení a leštění .	72	Příprava prášku	102
Broušení brusnými kotouči .	73	Příprava plechů ke svařování .	104
Broušení kotouči s nalepeným		Svařovací plamen	105
smirkovým práškem	73	Svařovací rychlosť	106
Kartáčování	74	Svařování	106
Leštění	74	Svařování tenkých plechů .	107
Povrchová úprava výrobků		Svařování profilů	107
z těžkých kovů	75	Svařování trubek	108
Čištění	76	Svařování slabých drátů .	108
Odmašťování	76	Ošetření hotového svaru .	109
Moření	77	Elektrické svařování hliníku	
Opalování	78	a jeho slitin	109
Matové moření po opalování .	79	Elektrické svařování oblou-	
Pokovování	80	kové	109
Pocínování	82	Svařování arcatomové	111
Pozinkování	84	Obloukové svařování	
Poolování	85	s ochranným plyinem	111

Svařování odporové	111	Drážkovník	147
Odporové svařování bodové	111	Přehybač	148
Odporové svařování švové	111	Nálevovník	148
Švové odporové svařování uh-		Rozháněč	148
líkovými elektrodami	113	Pest vanová	149
Odporové svařování na tupo	113	Ruční nůžky na plech	143
Spájení hliníku a jeho slitin	113	Elektrické ruční nůžky na	
Spájení měkkými pájkami	114	plech	152
Spájení tvrdými pájkami	115	Kleště	153
Spojování kováním	116	Pilníky	155
Broušení a leštění hliníku		Skrabáky	157
a jeho slitin	116	Nárezníky	158
Broušení	116	Rýsovací jelhy	158
Brusné kotouče s nalepeným		Důlčíky	159
smirkovým práškem	117	Výstružníky a třídla	159
Kartáčování	117	Sekáče	159
Broušení a kartáčování na mat-		Vysekávače	161
ný lesk	118	Nástroje pro ruční nýtování	162
Leštění	119	Svérky	162
Leštění v bubnech	120	Nástroje k označování	162
Povrchová úprava výrobků		Ná troj k ohýbání	163
hliníku a jeho slitin	121	Pájedla a spájeci lampy	164
1. Odmašťování	121	Spájecí kamínka	166
a) odmašťování organickými			
rozpuštidi	121		
b) Odmašťování roztoky al-			
kalií	121		
c) Odmašťování alkalickými			
roztoky a elektrickým prou-			
dem	122		
2. Moření	122		
a) Alkalické moření	123		
b) Moření v kyselině	127		
3. Oxydace povrchu	123		
a) Chemická oxydace	124		
b) Elektrolytická osyだce	126		
Barvení lehkých kovů	123		
4. Niklování	129		
Elektrolyrické leštění před-			
mětů z hliníku (3) a jeho sli-			
tin			
Nátěry lehkých kovů (3)	137		
Klempířské nástroje	131		
Kladiva	132		
Dřevěné paličky	138		
Rovnací deska	138		
Babky	139		
Pěsti	140		
Obrubníky	142		
Přeložníky	142		
Rohatiny	143		
Vroubkovnice	147		
ZÁKLADNÍ TECHNIK A ZPRACO-			
VÁNÍ PLECHU			
Příprava materiálu	196		
Účel orýsování	197		
Pomůcky k orýsování	199		
Rýsování rovných čar (pří-			
mek)	199		
Značení důlčíkem	200		
Rýsování kružidlem	201		
Značení vyrážením písmen a			
číslic	202		

DRUHÝ DÍL

ZÁKLADNÍ TECHNIK A ZPRACOVÁNÍ PLECHU	196
Příprava materiálu	196
Účel orýsování	197
Pomůcky k orýsování	199
Rýsování rovných čar (přímek)	199
Značení důlčíkem	200
Rýsování kružidlem	201
Značení vyrážením písmen a číslic	202

Dělení materiálu	203
Sečání a odsekávání	203
Štíkání kleštěmi	206
Škrajání	206
Řezání	206
Řezání ruční pilkou	208
Řezání strojní pilou	208
Stříhání	210
Působení nůžek při stříhání	211
Stříhání ručními nůžkami	212
Stříhání vnitřních oblouků	214
Stříhání pákovými nůžkami	214
Stříhání tabulovými nůžkami	216
Stříhání vlnitěho plechu	217
Hromadné stříhání plecho-vých pásů	217
Stříhání elektrickými ručními nůžkami	218
Vystřihování rohů	219
Stříhání kruhovými nůžkami	219
Stříhání tabulovými strojními nůžkami	220
Strojní stříhání tvarových otvorů	221
Děrování	229
Strojní děrování	223
„Perforování“	223
Stříhání a děrování na lisech	224
Pilování	228
Pilování ploch	230
Pilování hran plechů	230
Pilování tvarů podle rysek	231
Ruční pilování „do kulata“	232
Práce kladivem	233
Vyrovnané plechy	234
Vyrovnané vypouklých a vydutých předmětů	237
Strojní vyrovnané plechy	237
Změny tvaru materiálu	238
Ohýbání	238
Podstata ohýbání	238
Ruční ohýbání drátu	240
Ruční ohýbání plechů a plochého materiálu	242
Lemování	246
Záhyby	247
Ohýbání na ohýbacích strojích	247
Stanovení rozvinutých rozměrů ohýbaného profilu	250
Stanovení šířky vyčnívajícího mateálu	250
Provádění ohybů	251
Tabulky běžných ohýbaných plechových profilů	253
Zhotovení závěsů na ohýbače	257
Zhotovení výztužných přehybů	258
Ohyb pro zakládání drátu	259
Ohýbací přípravky, zápusťky a lisy	260
Ohýbání profilů a trubek	261
Stáčení plechu	262
Ruční stáčení plechu	262
Práce na stáčecím stroji	262
Návalky a svinování	265
Zhotovení návalek	265
Tažení návalek	267
Svinování	267
Vroubkování	268
Podstata vroubkování	268
Ovrubování	270
Podmínky pro správné provedení vroubků	271
Ruční vroubkování	272
Strojní vroubkování	273
Osazování	278
Ruční osazování a prosazování	278
Strojní osazování a prosazování	279
Obrubování	280
Podstata obrubování	281
Obrubování	281
Ruční obrubování	284
Obrubování uvnitř otvorů	287
Strojní obrubování	287
Zakládání drátu	287
Ruční zakládání drátu	292
Strojní zakládání drátu	294
Zhotovování závěsů	296
Rozhánění	296
Ruční rozhánění	297
Strojní rozhánění	301
Stahování a pěchování	302
Strojní pěchování plechů	305
Vzájemné spojování plechů	305
a) Drážky a drážkování	308
Ruční drážkování	309
Strojní drážkování	315
b) Spoje jazýčkové (drápkové)	315
c) Jiná provedení spojů	317
Prohlubování	318

Tepání	319
Ruční tepání	321
Cislování	322
Hlazení a leštění	324
Tlačení	325
Tlačení na kovot'ačitelském soustruhu	325
Tažení na hydraulických tažných lisech	328
Lisování	330
Tažení do hloubky	332
 TŘETÍ DÍL	
STAVEBNÍ PRÁCE KLEMPÍŘSKÉ	334
Materiál pro stavební klempířské práce	334
Měď	336
Olovo	337
Cín	338
Mosaz	338
Ocel	339
Zinek	339
Pokrývání střech	342
Uspořádání střech	342
Hlavní tvary střech	342
Názvy hlavních částí střech	345
Sklon střechy	345
Krytiny	342
Druhy krytin	347
Taškové střechy	347
Krytina z plochých tašek („bobrovek“)	348
Krytina z vydutých nebo vypouklých tašek	349
Krytina z tvarových tašek („falcovek“)	350
Břidlicové krytiny	350
Anglické krytí břidlicí	351
Německé krytí břidlicí	351
Krytí šablonové	352
Eternitové krytiny	353
Lepenkové krytina	353
Dehtovaná lepenka	353
Dehtuprostá lepenka	354
Asfaltová lepenka	354
Jednoduchá lepenková krytina	355
Lištová lepenková krytina	356
Dvojitá nebo několikanásobná lepenková krytina	356
Dřevocementové střechy	358
Kovové (plechové) krytiny	360
Výhody	360
Nevýhody	360
Podklad pro krytinu	360
Potřebné nářadí	362
Provedení a materiál	362
Drážkování	362
Drážkované krytiny	363
Příponky	363
Drážky	364
Zhotovení drážek	369
Krytí	365
Spojení podélné	367
Spojení příčné	367
Krytí u okapu	369
Přečinující pásky a předložné plechy	370
Krytí hřebene střechy	370
Lištované krytiny	391
Krytí	372
Spojování krycích plechů	372
Krytí u okapu	375
Krytí hřebene	375
Připojování krycích plechů ke zdivu a pod.	376
Krytí plechovými „taškami“	377
Střecha žlábková	379
Krytí ocelovým pozinkovaným plechem	380
Krytina z vlnitého plechu	381
Krytina z ocelového plechu	383
Krytiny z hliníku	386
Podklad pro krytinu	387
Krytí a spojování	388
Krytina z vlnitého hliníkového plechu	390
Krytina z hliníkových tašek	391
Hliníková krytina drážkovaná	393
Hliníková krytina lištovaná	393
Hliníkové krytiny svařované	394
Speciální hliníkové krytiny	394
Výpočty velikosti střešních ploch	394
Výpočty ploch	395
Klempířské práce odvodňovací, těsnící a zakrývací, odvodňování střech	396
Žlaby	396
Rozdělení žlabů	398
Součásti žlabu	398
Zhotovení žlabů	400

Zhotovení žlabů	400
Tvar průřezu žlabu	400
Spád žlabů	401
Zásuvné (dilatační) spoje žlabů	402
Žlabová kolena	403
Žlabové kotlíky	404
Attika (obložení)	405
Sněžníky	406
Konstrukce žlabů	407
Žlab položený	407
Žlab volně zavěšený	408
Žlaby vpředu zavěšené	410
Přízezy na půlkruhové žlaby	412
Žlaby hranaté	412
Žlaby zapuštěné	412
Žlaby attikové (postavené)	414
Žlaby řimsové	415
Žlaby pilových (Sheddových) střech	415
Žlaby hrdlové	416
Žlaby podle polohy ke střešní konstrukci	416
Žlaby okapní (podokapní)	416
Žlaby nadokapní (nástřešní)	417
Žlaby nadřímsové	417
Žlaby zaattikové	417
Žlaby mezištřešní (úžlabní)	418
Žlaby půdní	418
Stanovení délky žlabů	418
Odpadní trouby	418
Průřezy odpadních trub	420
Přířezy plechů pro zhotovení trub	420
Zhotovování odpadních trub	421
Montáž na místě	422
Upe nění odpadních trub	423
Výtoková a „soklová“, kolena	424
Odpadní trouby vedené uvnitř budov	425
Odvzdušnění trub	425
Těsnicí a zakrývací práce	425
Lemování	425
Lemování komínů	427
Lemování komínových stoli- ček, tyčí, sloupků, zábradlí větráku a pod.	428
Lemování hromosvodů	428
Krytí (oplechování) říms	430
Plechové zastávky krytin	432
Oplechování hřebenů a nároží	433
Oplechování úžlabí	433
Střešní okna, světlíky a pod.	435
Střešní okna	435
Poklopky a ležatá střešní okna	436
Světlíky a nadsvětlíky	436
Větráky a ventilační nástavce	438
Oplechování stěn	438
Pomočné prostředky	439
Upevňovací materiál	439
Isolační a těsnicí materiál	440
Tmely	441
Vázání lan a provazů	442
Příklady důležitých uzlů a stehů, používaných při vy- tahování a spouštění mate- riálu a pracovního náradí	442
Nátěry klempířských výrobků	445
Nátěrové hmoty	446
a) podle pojidel	446
b) podle barviva	447
c) podle způsobu schnutí	448
Hustota nátěrových hmot	448
Nátěrová vrstva	448
Úprava podkladu pod nátěr	449
Odmašťování	449
Odezování	450
Odstranění okuji	450
Moření	451
Tmelení	451
Broušení	452
Nátěrové techniky	453
Nátěry štětcem	453
Stříkání	454
Máčení	455
Válcování	455
Vylevání	455
Lakování v bubnech	456
Sušení nátěrů	456
Leštění nátěrů	457
Normalisace	458
Definice pojmu a úkoly normalisace	458
Normy důležité pro klempíře	459
Typisační sborník	459